

สรุปและขอเสนอแนะ

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเขาวรรณในด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของเขาวรรณในประเทศไทย โดยทำการศึกษาคั้งเกี่ยวกับเขาวรรณในชนบทที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์พัฒนาอาชีพตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และศูนย์พัฒนาอาชีพตำบลลำไย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีเขาวรรณที่ได้อำนาจการฝึกอบรมวิชาชีพไปจากศูนย์ฯ ทั้งสองแห่งทั้งสิ้น ๔๓๐ คน จากการศึกษาเขาวรรณที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์พัฒนาอาชีพทั้งกล่าว ได้พบลักษณะการใ้แรงงานและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของเขาวรรณและครอบครัวเขาวรรณในลักษณะต่าง ๆ คือ

๑. ประเภทของอาชีพของครอบครัวเขาวรรณนั้น ปรากฏว่าก่อนการฝึกอบรม ครอบครัวเขาวรรณส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๘๕.๖ มีอาชีพทางการเกษตรและเขาวรรณทุกคน (๔๓๐ คน) ได้ใ้แรงงานทั้งหมดไปในการช่วยปลูกปรองทำการเกษตร และอาชีพอื่นที่ไม่ใช่อาชีพเกษตร กล่าวคือก่อนการฝึกอบรมลักษณะการใ้แรงงานของเขาวรรณ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ใ้ไปในการช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพตามเกษตรกรรมและอาชีพอื่น

๒. แต่ภายหลังจากการฝึกอบรมแล้ว ปรากฏว่าเขาวรรณใ้มีการเปลี่ยนแปลงการใ้แรงงานไปจากเดิมเป็นอันมาก คือร้อยละ ๔๗.๗ มีใ้แรงงานไปในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามลักษณะอาชีพเดิม แต่ใ้แรงงานไปในการรับจ้างทั่ว ๆ ไปไม่จำกัดชนิดของงานเป็นส่วนใหญ่ นอกใ้มีประกอบอาชีพใ้ในร้านรับจ้างรับรถยนต์ ซ่อมเครื่องยนต์ และเป็นเด็กประจำรถเมล์ และรถบรรทุก ส่วนแรงงานใ้ยังคงอยู่ในภาคเกษตรกรรมใ้มีร้อยละ ๔๖.๘ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานของเขาวรรณที่มีอายุใ้ต่ำกว่า ๑๕ - ๑๕ ปี

จากข้อมูลที่ได้เป็นการปฏิเสธข้อสมมติข้อที่ ๑ ของการศึกษาคั้งนี้ที่ว่า "ลักษณะแรงงานของเขาวรรณภายหลังจากการฝึกอบรมมีแนวโน้มที่จะยังคงเกี่ยวเนื่องกับลักษณะอาชีพเดิมของ

ครอบครัว"

จากลักษณะการที่เขาวรรณภายใต้การฝึกอบรมแล้วไม่ประกอบอาชีพทางการเกษตร
รายปลูกทรงอย่างเกินนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการไร้วิชาความรู้ไม่ตรงกับวิชาที่ได้ฝึกอบรมมา
ทั้งนี้เพราะเขาวรรณส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๒ มีความสนใจในการเรียนวิชาการเกษตร ร้อยละ
๕๖.๓ เลือกเรียนวิชาเกษตรเป็นวิชาหลัก และร้อยละ ๕๕.๕ มีความชำนาญไปวิชาเกษตร
มากที่สุด ทั้งนี้วิชาที่เขาวรรณได้รับจากการฝึกอบรมนั้นสอดคล้องกับลักษณะอาชีพของครอบครัว
แต่การที่เขาวรรณอพยพออกไปรับแรงงานในการประกอบอาชีพอื่นที่มีไปเนื่องมาจาก
สาเหตุของการได้รับการฝึกอบรมในวิชาที่ไม่สอดคล้องกับอาชีพของปลูกทรง ข้อสังเกตข้อที่ ๒
จึงไม่เป็นที่ยอมรับเช่นเดียวกัน

๓. ลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานของเขาวรรณภายใต้การฝึกอบรม พบว่าเขาวรรณ
ร้อยละ ๗๖.๘ และ ๗๗.๘ ไม่คิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ และไม่คิดที่จะประกอบอาชีพในชุมชนใน
เมือง แต่ผู้ที่เขาวรรณมีการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงอาชีพภายใต้การฝึกอบรมนั้น ปัจจุบันที่
เป็นสาเหตุก็คือเงินที่ใช้ในการประกอบอาชีพไม่มี และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ไม่อำนวยให้
การประกอบอาชีพทางการเกษตรอื่น แม้จะมีความรู้ที่หาญ จากปัจจัยนี้ทำให้เขาวรรณภายใต้
การฝึกอบรมโดยมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปประกอบอาชีพนอกภูมิดำเนาของตนถึงร้อยละ
๕๕.๖ ซึ่งเป็นลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานแบบเช่าไปเป็นเกณฑ์ ร้อยละ ๒๖.๕ ย้ายไปอยู่
ประจำ ณ สถานที่ประกอบอาชีพ ร้อยละ ๑๕.๕ และร้อยละ ๕.๕ ได้มีการอพยพออกจากภูมิดำเนา
ไปทั้งครอบครัว และลักษณะการเคลื่อนย้ายพบว่าเขาวรรณผู้สูงอายุมักมีการเคลื่อนย้าย
มากกว่ากลุ่มอายุน้อย ที่กลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี มีการอพยพไปประกอบอาชีพนอกภูมิดำเนา
ร้อยละ ๒๕.๕ กลุ่มอายุ ๒๕ ปีขึ้นไปร้อยละ ๑๔.๘ ขณะที่เขาวรรณในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี
มีเพียงร้อยละ ๕.๖ ของกลุ่มอายุเดียวกัน

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดังนี้เป็นการยอมรับข้อสังเกตข้อ ๓ และ ๔

๔. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ พบว่าครอบครัวของเขาวรรณภายใต้การ
ที่เขาวรรณได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว ได้มีการนำเอาความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงการอาชีพทางการ

เกณฑ์ของกรวยละ ๔๑.๔ โดยได้มีการปรับปรุงการใหญ่ ไร่น้ำพุพุดซึ่งว่าทศ มีการโย
 ยาวราบที่รัฐพุดและสัตว์ เป็นพัน แต่ในขณะที่เกี่ยวกับครอบครัวของเขาวงกตถึงร้อยละ ๔๖.๓
 ไม่ได้มีการนำเอาวิชาการใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับปรุงการอาชีพและการโค
 เดย โดยให้เหตุผลว่าขาดแคลนเงินที่จะลงทุน อย่างไรก็ตามในทัศนเกี่ยวกับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น
 นี้เพียงเขาวงกตและปลูกกรวยร้อยละ ๗๑.๔ และ ๖.๒ ตามลำดับ เห็นว่าครอบครัวมีผลผลิต
 เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในด้านการเปลี่ยนแปลงในด้านการลงทุนเพื่อการอาชีพ
 พบว่าครอบครัวเขาวงกตร้อยละ ๖๘.๖ ได้มีการลงทุนเพิ่มขึ้นจากเดิมก่อนที่จะได้ส่งเขาวงกตไป
 เข้ารับการฝึกอบรม แต่เมื่อพิจารณาจากปัญหาในการประกอบอาชีพของครอบครัวเขาวงกต พบว่า
 ทั้งปลูกกรวยและเขาวงกตมีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญอันดับแรกในการประกอบอาชีพ คือการ
 ขาดแคลนเงินทุน และเมื่อพิจารณาประกอบกับแหล่งที่มาของเงินทุนแล้วพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ
 ๓๘.๕ ของเขาวงกต และ ๓๘.๑ ของปลูกกรวย ได้ใช้เงินทุนของตนเอง แหล่งที่มาของทุน
 รองลงมาได้แก่การกู้ยืมจากญาติโดยเสียดอกเบี้ย

เมื่อพิจารณาข้อสรุปทั้ง ๓ ลักษณะรวมกันแล้วจึงกล่าวได้ว่า แก่ครอบครัวเขาวงกตจะ
 ได้มีการลงทุนประกอบอาชีพมากขึ้นกว่าเดิม ก่อนที่เขาวงกตจะได้รับการฝึกอบรมก็ แต่ลักษณะ
 การลงทุนนั้นเป็นการลงทุนอย่างไร เห็นที่เสี่ยงพอที่จะทำ ผลิตผลเพิ่มขึ้นได้ อันจะนำมาซึ่ง
 รายได้ที่สูงขึ้นของครอบครัว

จากข้อสรุปเหล่านี้เป็นการยอมรับข้อสมมติข้อที่ ๕

ในด้านการศึกษาผลผลิต ปรากฏว่าครอบครัวเขาวงกตส่วนนี้ทุกร้อยละ ๔๘.๘ ยัง
 คงพึ่งพาอาศัยพ่อค้าคนกลาง ที่มาซื้อผลผลิตของตนถึงหมู่บ้าน และร้อยละ ๓.๗ ได้มีการนำ
 เอาผลผลิตของตนไปจำหน่ายที่ตลาด อำเภอ หรือจังหวัด แต่เป็นลักษณะทางคนกลางจำหน่าย
 การจำหน่ายเป็นกลุ่มในแบบการสหกรณ์มีเพียงร้อยละ ๑.๖ เท่านั้น และจากลักษณะการ
 จำหน่ายผลผลิตของพึ่งพาพ่อค้าคนกลางนี้เอง เป็นเหตุให้เขาวงกตมีความรู้ดีว่ารายได้จาก
 การจำหน่ายผลผลิตนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมแล้ว รายได้เพิ่มขึ้น

เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะการจำหน่ายผลผลิตไม่ไคร่ราคาดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เกิดจากการกด
ราคาของพ่อค้าคนกลาง

เมื่อสภาพการพัฒนาด้านการเกษตรและการคมนาคมซึ่งเป็นอาชีพหลักของครอบครัว
เขาวงกตได้มีการพัฒนาปัจจัยด้านการตลาดและการลงทุนอย่างเพียงพอ ประกอบทั้งการให้
ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ราชการมิได้เป็นไปอย่างใกล้ชิด และโดยทั่วไป ซึ่งตามความ
เห็นของเขาวงกตเพียงร้อยละ ๘.๘ และ ๑๖.๖ ของเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรและสัตวแพทย์
ตามลำดับ ที่มาเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำเสมอ ๆ แก่ประชาชนเท่านั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่
เขาวงกตเห็นว่ามาเยี่ยมเยียนเสมอถึงร้อยละ ๖๕.๐ นั้นก็คือพัฒนากร ซึ่งไม่ได้เป็นนักวิชาการ
เฉพาะสาขาอาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือการปรับปรุงอาชีพเฉพาะอย่างของประชาชนดังนี้
ควยเหตุนี้จากการสังเกตของผู้นี้เก็บรวบรวมข้อมูล สภาพของบ้านเรือนและสิ่งของ เครื่องใช้
ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นไปในทางเกษตรของครอบครัวเขาวงกตได้มีความแตกต่างที่ต่ำกว่า
ครอบครัว ประชาชนที่ไม่ได้ส่งเขาวงกตของตนเข้ารับการศึกษาเลยมากนัก

๕. ในด้านความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตามนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับ
การจักจั่นชุมชนพัฒนาอาชีพเขาวงกตนี้ ก็มุ่งหวังที่จะอาศัยเขาวงกตที่ดำเนินการฝึกอบรมแล้วนี้ไป
เป็นผู้นำในการจักจั่นกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และกลุ่มเขาวงกตอื่น ๆ ในหมู่บ้านชนบท เป็นที่สังเกตการ
พัฒนาองค์การทางสังคมในชุมชนชนบท แต่จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าเขาวงกตที่ดำเนินการฝึกอบรม
แล้ว เพียงร้อยละ ๑๗.๖ ที่ได้มีการรวมกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้น ร้อยละ ๘๘.๘ เพียงแต่เคยรัก
ชวนกันจักจั่นกลุ่ม แต่ไม่ได้มีการจักจั่น และร้อยละ ๓๗.๘ ของเขาวงกตที่ดำเนินการอบรมทั้งหมด
๘๓ คน ยังไม่เคยแนะนำหรือชวนเพื่อนบ้านดำเนินการจักจั่นกลุ่มอาชีพประเภทใด ๆ ทั้งสิ้น
ดังนั้นวัตถุประสงค์ของโครงการชุมชนพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวกับการสนับสนุนให้เขาวงกตที่ดำเนินการ
ฝึกอบรมแล้วเป็นแกนนำในการจักจั่นองค์การทางสังคมในชุมชนชนบทไม่บรรลุวัตถุประสงค์
ดังนี้เป็นเพราะมีสาเหตุมาจากหลาย ๆ ประการด้วยกัน เริ่มด้วยการที่เจ้าหน้าที่ราชการ
ของทางราชการขาดการเยี่ยมเยียนติดต่อกับเขาวงกตโดยสม่ำเสมอ เพราะตามพื้นที่ของ
เขาวงกต เจ้าหน้าที่ราชการมาเยี่ยมเยียนเขาวงกตหรือประชาชนทั่ว ๆ ไปเสมอ ๆ นั้น

สำหรับเจ้าหน้าที่ราชการเกษตรเพียงร้อยละ ๔.๔ และสัตว์แพทย์ร้อยละ ๑๖. ซึ่งการจัด
ตั้งกลุ่มอาชีพทางการเกษตรนั้นจำเป็นต้องทำขึ้นอย่างรีบด่วนของอาชีพกำหนดนำของนักวิชาการ เพื่อให้
กลุ่มมีกิจกรรมพัฒนาและเกิดประสิทธิภาพของงบประมาณจริง

ในขณะที่เกี่ยวกับเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกรมเย็บเย็บกรมครอบครัวเขาวรรณหรือ
ประชาชนอื่น ๆ เสมอ ๆ นี้มีผลทำให้ความต้องการของประชาชนไม่ได้รับการตอบสนอง จะ
เห็นได้จากผลของเขาวรรณเกี่ยวกับความต้องการความช่วยเหลือที่ไม่น้อยกว่าแรกก่อนการ
อบรม คือต้องการให้เจ้าหน้าที่ออกไปให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพ ร้อยละ ๗.๕ ส่วน
ความต้องการหลังการฝึกอบรมอันเดียวกับแรกก่อนการให้ทางราชการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการ
ประกอบอาชีพร้อยละ ๔๔.๖ และความต้องการอันคล้ายคลึง ซึ่งทั้งก่อนการอบรมและหลังการ
อบรมมีความต้องการตรงกัน คืออยากให้ทางราชการหาทางสนับสนุนด้านเงินทุนประกอบอาชีพ
ซึ่งในหลักวิชาการความต้องการนี้สามารถตอบสนองได้โดยกรรมวิธีของการจัดตั้งกลุ่ม

จากข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นที่ยืนยันในการยอมรับข้อสังเกตข้อที่ ๑ ทว่า
"ความคาดหวังในบริการความช่วยเหลือของเขาวรรณและประสิทธิภาพในการให้บริการเพื่อ
เป็นปัจจัยสนับสนุนการอาชีพจะมีส่วนสนับสนุนให้เขาวรรณสามารถรวมกันเป็นกลุ่มอาชีพต่าง ๆ
ขึ้นได้ และสามารถให้แรงจูงใจในการผลิตมากยิ่งขึ้น"

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ลักษณะของความพอใจและความสัมพันธ์ระหว่าง
เขาวรรณ ครอบครัวเขาวรรณ และเพื่อนบ้าน ปรากฏว่าเขาวรรณส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๔.๕ และ
ร้อยละ ๗๕.๖ ของผู้ปกครอง รู้สึกเป็นเกียรติที่ได้รับการฝึกอบรม และได้ส่งบุตรหลานของตน
เข้ารับการอบรม และในขณะที่เกี่ยวกับเขาวรรณได้รับการยกย่องและให้เกียรติในทางวิชาชีพ
ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากคำบอกของเขาวรรณและผู้ปกครอง ร้อยละ ๗๖.๖ และ ๗๕.๖ ตามลำดับ มี
ความเห็นว่าการยกย่องจากเพื่อนบ้านดี และเพื่อนบ้านเมื่อมีญาติทางมาขอคำ
แนะนำจากเขาวรรณถึงร้อยละ ๖๖.๖ และ ๗๖.๖ ตามความเห็นของเขาวรรณและผู้ปกครอง
ตามลำดับ จึงเป็นการสอดคล้องกับข้อสังเกตข้อที่ ๒

นอกจากนี้สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเวลานี้เขาวรณมีความต้องการที่จะจัดหา
 ขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการนั้น นับว่าเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทาง
 สังคมของเขาวรณภายหลังการปกครองอีกแบบหนึ่ง จากการศึกษาพบว่าเมื่อเขาวรณประสบ
 ปัญหาในการประกอบอาชีพ เขาวรณจะไปขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาอาชีพ รอย
 ละ ๒๔. ขอคำแนะนำจากพี่นางประจักษ์ว่าค่ามตรอยละ ๓๖. และจัดหาเจ้าหน้าที่ราชการ
 อื่น ๆ รอยละ ๑๙.๙ จึงเห็นได้ว่าเขาวรณมีความกระตือรือร้นในการที่จะมีความสัมพันธ์กับ
 เจ้าหน้าที่ของทางราชการ เพื่อรับเอาบริการทางวิชาการจากรัฐเข้าไปใช้ในการปรับปรุง
 อาชีพของตนเอง และเพื่อเข้าน และจากการที่เขาวรณสามารถติดต่อโดยตรงกับทางราชการ
 เหล่านี้ ทำให้ฐานะทางสังคมของเขาวรณเป็นไปในลักษณะของผู้นำในทางวิชาการ และเป็น
 บุคคลกลางที่จะเป็นผู้นำความต้องการของประชาชนและบริการของรัฐมาประสานเสถียรคดองกัน
 เพื่อพัฒนาการอาชีพ และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งเป็นการพัฒนาสภาพการ
 ใจแรงงานของเขาวรณในธรรมชาติให้จริงจังกยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเขาวรณจะเปลี่ยนแปลง
 ไปในทางที่ดีขึ้น แต่จากสภาพปัญหาที่ยังคงเผชิญหน้าครอบครัวเขาวรณอยู่ และลักษณะ
 ความต้องการความช่วยเหลือจากทางราชการในการแก้ไขปัญหานั้น ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ
 ใจนัก โดยเฉพาะเรื่องเงินทุนในการประกอบอาชีพ และเรื่องตลาดจำหน่ายผลผลิต และ
 เจ้าหน้าที่วิชาการของรัฐยังไม่สามารถให้บริการทางวิชาการ เพื่อเสริมความรู้ของเขาวรณ
 ทั่วไปได้อย่างจริงจัง ขอบเขตของเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญต่อลักษณะการใจแรงงานของ
 เขาวรณในธรรมชาติ เพราะหากเขาวรณมีเงินทุนเพียงพอในการประกอบอาชีพ และสามารถ
 จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดี และมีบริการช่วยเหลือทางวิชาการอย่างเพียงพอจากรัฐ ลักษณะ
 การใจแรงงานของเขาวรณจะเป็นแรงงานที่ใช้ในภาคเกษตรกรรม เพราะสอดคล้องกับ
 ความรู้ที่ได้รับอบรมมามากกว่าที่จะอพยพออกไปรับแรงงานนอกหมู่บ้านนี้ไม่ทรงตามความ
 รู้ที่มีอยู่

จุดเชื่องแนะ

จากการศึกษาคั้งนี้พบว่าการทำให้เขาวงกตได้โดยแรงงาในโครงการความรูที่ได
จากการฝึกอบรมมา และสามารถโดยแรงงาเพื่อพัฒนาการสถาทางเศรษฐกิจและสังคมของ
ครอบครัวเขาวงกตได้อย่างจริงจังนั้น สิ่งทีทางรัฐบาลจะก่อให้เกิดความช่วยเหลื่อ คือ

๑. จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาอาชีพพระคัมพูนานาให้ชัดเจนว่าทองทีใดจะเน้น
อาชีพอะไรที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ และนิสัยของประชาชน แลวจักส่งเขาวงกตเข้ารับ
การอบรมความรู้ที่พระเนตหนักในท้องถิ่น ๆ จะทำให้เขาวงกตสามารถนำความรู้ไปประ
กอบอาชีพได้ทันที

๒. เมื่อมีการวางแผนอาชีพที่ ๑ แล้ว รัฐบาลจะเตรียมโครงการสนับสนุนทั้งด้าน
งบประมาณและวิชาการ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการอาชีพนั้น ๆ ให้พร้อมเพียง ในความ
รับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน จะต้องมีโครงการเฉพาะกิจกรรมประจำปี

(พร.๓) วัสดุสนับสนุนกิจกรรมของเขาวงกตเมื่อจบการฝึกอบรมและจะต้องมีกิจกรรมเนื่อง
สนับสนุนต่อไป โดยการเพิ่มความช่วยเหลื่อทางวิชาการในลักษณะเปิด ประชาชนช่วยเหลื่อ
ตนเองได้ในโอกาสต่อไป

๓. ควรจะได้มีการจัดงบประมาณในลักษณะเงินต้นเพื่อการพัฒนาอาชีพ เป็นเงินทุนที่
ให้ประชาชนนำไปเพื่อประกอบอาชีพโดยเป็นเงินกู้ระยะยาว และในขณะเดียวกันควรจะได้มี
การกักตุนทุนหมุนเวียนเพื่อสำรองไว้สำหรับช่วยเหลือของประชาชน เป็นการแก้ปัญหาความ
การขาด

๔. จากความห่วงการของเขาวงกตที่ทางการให้ทางราชการสนับสนุนคอยให้ความ
ช่วยเหลื่อในทางวิชาการอย่างจริงจัง และต้นตวงที่แท้ก็เป็ความห่วงการของประชาชนใน
ชนบททั่วไป จึงเป็สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีประสานทางวิชาการระหว่างหน่วยราชการ
การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง และต้องมีบริการคอยให้ความช่วยเหลื่อประชาชนในพื้น
ทวงที่ข้อมักหา ทั้งนี้โดยอาศัยเขาวงกตที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วเป็ตัวแทนอยู่ในชุมชน จึง
พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลื่อชาวบ้านได้ทันที

แปลงทั้งทางสภาพทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมของเยาวชนไทยอย่างชัดเจน และจากการศึกษาครั้งนี้ได้พยายามเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองของเยาวชนมาเพื่อประกอบการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากเยาวชน แต่ผลปรากฏว่าข้อมูลหลายประการจากผู้ปกครองไม่สามารถนำมาใช้ได้เพราะความสัมพันธ์ทางความคิดและวิถีปฏิบัติที่ระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครองนั้นไม่มีมากพอ กล่าวคือเยาวชนมักเอนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงการอาชีพโดยที่มิได้ออกกล่าวชี้แจงให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลจากผู้ปกครองเกี่ยวกับด้านวิชาการ จึงรู้จักของเยาวชนอย่างมาก และเป็นการรู้จักกันในหลักความจริงอันเนื่องมาจากฐานะของผู้เรียนรู้ และผู้ไม่เคยเรียนรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพ จึงไม่เอนำข้อมูลจากผู้ปกครองมาใช้วิเคราะห์ เปรียบเทียบในการศึกษามากนัก ทำให้ผลการศึกษาค้นคว้าความหนักแน่นในเชิงวิธีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงในลักษณะแรงงาน สภาพทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมของเยาวชนนั้น ผู้ปกครองนั้นมิอาจรู้หรือคาดหมายได้ ซึ่งเป็นตัวแปรอย่างหนึ่งที่จะต้องควบคุมไว้ และเนื่องจากการศึกษาถูกจำกัดด้วยระยะเวลา จึงไม่สามารถที่จะทำการควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ได้อย่างจริงจัง ทำให้มีตัวแปรสอดแทรกมากมายในการศึกษาครั้งนี้ ที่มีอิทธิพลทำให้ข้อมูลที่ได้มิมีความถูกต้องและความน่าเชื่อถือลดน้อยลงไปบาง

การศึกษาในเรื่องลักษณะเช่นนี้ ระยะเวลาที่มีความสำคัญและจำเป็นมาก หากจะให้ได้ผลดีควรจะต้องมีการศึกษาโดยละเอียดโดยทำการเป็นกรณีศึกษาเฉพาะกรณี (case study) ขึ้น โดยการเข้าไปคลุกคลีสังเกตุการณ์อยู่กับครอบครัวของเยาวชนในชนบท และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการผลิต ปริมาณของผลผลิต ลักษณะการลงทุนและการใช้เงินทุน การอุปโภคบริโภคในครอบครัว ตลอดจนสังเกตุความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของเยาวชนก่อนและหลังการฝึกอบรมของเยาวชน

จากข้อจำกัดและข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการศึกษาครั้งนี้ จึงยังไม่อาจจะยึดถือเป็นข้อยุติในการที่จะระบุให้เห็นถึงลักษณะแรงงานของเยาวชนในชนบทว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ภายหลังจากการฝึกอบรมแล้ว ทั้งนี้เพราะขาดข้อมูลมาตรฐานของสภาพการจ้างงานของเยาวชนก่อนได้รับการฝึกอบรม ด้วยเหตุนี้การศึกษาครั้งนี้จึงยังไม่อาจจะชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านลักษณะแรงงาน สภาพทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคมของเยาวชนไทยอย่างชัดเจน เพื่อให้ข้อมูลที่เห็นเด่นชัดและแน่นอนยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนะผู้ที่สนใจทำการศึกษาค้นคว้าในด้านนี้ต่อไปดังนี้

๑. ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจเฉพาะถิ่นของชุมชนชนบท เพื่อทราบสภาพแวดล้อมทาง

ธรรมชาติ ลักษณะการอาชีพ และทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รู้วาทลักษณะแรงงานเยาวชนในชนบทเฉพาะถิ่นนั้นสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจหรือไม่ จะทำให้ใดแนวทางในการพัฒนาแรงงานของเยาวชนในชนบทให้สอดคล้องกับสภาพการอาชีพและสภาพเศรษฐกิจของชุมชนชนบท

๒. ศึกษาทัศนคติความห่วงการในด้านการประกอบอาชีพของประชาชนเฉพาะถิ่นในชนบท เพื่อทราบแนวโน้มการเปลี่ยนอาชีพการอพยพเคลื่อนย้าย จะทำให้สามารถทำการฝึกอบรมเพื่อให้เยาวชนมีความรู้สอดคล้องกับความห่วงการในการประกอบอาชีพ และยังเป็น การทราบแนวทางฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจและทัศนคติของเยาวชน ตลอดจนผู้ปกครองของเยาวชน ในชนบทด้วย จึงมีผลต่อการพัฒนาลักษณะการใ้แรงงานของเยาวชนอย่างมาก

๓. ทำการศึกษาลักษณะแรงงาน สภาพทางเศรษฐกิจ และสถานะทางสังคมทั้งของ เยาวชน ผู้ปกครองเยาวชน และของประชาชนในแต่ละตำบลว่ามีลักษณะอย่างไร ก่อนที่จะส่ง เยาวชนมาเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้มีข้อมูลมาครฐานที่จะนำมาวัดเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้ จากภายหลังการฝึกอบรม จะทำให้สามารถเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงได้

๔. ทำการศึกษาเป็นเรื่องเฉพาะกรณี โดยเข้าไปศึกษาสังเกตการอยู่กับครอบครัว ของชาวชนบท ซึ่งเป็นครอบครัวที่กำหนดจะส่งเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อบันทึกสภาพ คุ่าง ๆ ก่อนที่เยาวชนจะเข้ารับการอบรม และเขาสังเกตความเปลี่ยนแปลงเมื่อเยาวชน ผ่านการฝึกอบรมแล้ว แลวนำข้อมูลมาเปรียบเทียบหาความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ ความแตกต่างนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ความเปลี่ยนแปลงทั้งในลักษณะแรงงาน สภาพทางเศรษฐกิจ และ สถานะทางสังคมของเยาวชนตลอดจนครอบครัวของเยาวชนได้เป็นอย่างดี

อนึ่ง การศึกษาความเปลี่ยนแปลงนี้ระยะเวลาเป็นตัวแปรอันสำคัญยิ่ง ดังนั้น การที่จะให้ใดผลแน่นอนว่าเยาวชนภายหลังการฝึกอบรมแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร บาง ควรจะตองยึดเอาระยะเวลาเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษา กล่าวคือควรจะให้ เยาวชนมีเวลาภายหลังสำเร็จการฝึกอบรมรั้ระยะหนึ่ง เพื่อทำการประกอบอาชีพตามความรู้ ที่ได้รับการอบรม จึงจะถือเอาเป็นข้อมูลในการวัดความเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ มิได้คำนึงถึงในเรื่องนี้ จึงทำให้ไม่สามารถระบุลงไปว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมออกไปเป็นเวลานาน กับผู้เพิ่งจบการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร.